RESLJEVA 12

ŠT. 2

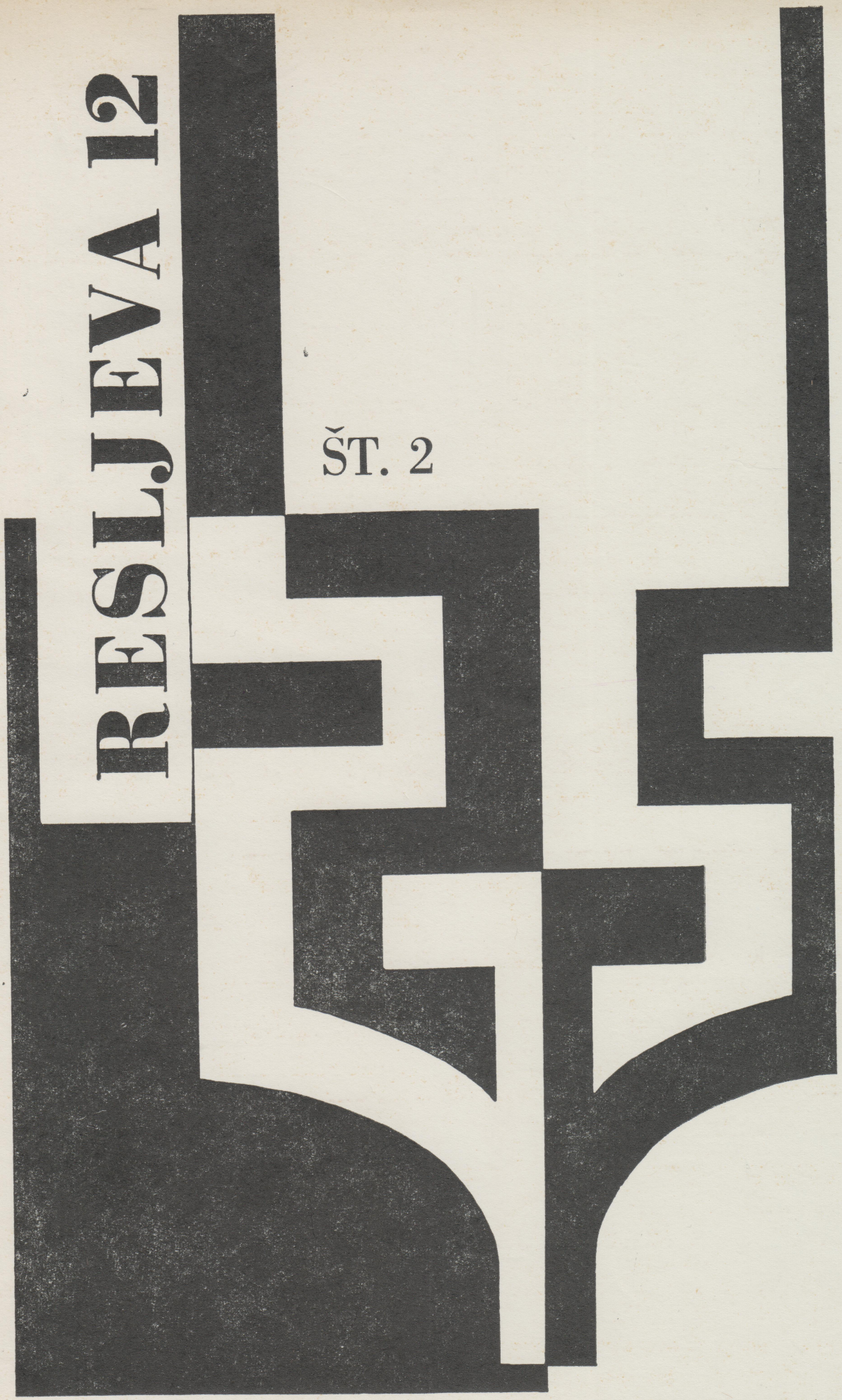

GLASILO UČITELJIŠČNIKOV. LJUBLJANA

Janko Bajt
DAN SE PRIČNE OB ŠTIRIH

Vlak je imel samo deset minut zamude. Miloš je bil tega navajen in se je smejal tistim razgretežem, ki se jim je še vedno ljubilo zaganjati se v take in podobne "grehe" naše Frančjožefovske železnice. Sicer pa, saj je bil on prav tak, tudi sam se je jezil in repenčil za vsako malenkost dokler... dokler ni postal star in prekaljen vozač, navajen enournih ali dvournih zamud. Bil je zraven, ko so se zaleteli s tovornim vlakom, nekajkrat so mu pod nogami ušla kolesa s tračnic, pehal in prerival se je že po vseh kavbojskih vagonih ljubljanskega železniškega podjetja, goljufala je že na vse mogoče načine, ker je pozabil mesečno karto doma, doživel je že tisoč različnih dogodivščin, pa bi razlival žolč zaradi teh ubogih le minut.

S črno šolsko torbo v desni se je pognal iz vagona. Bilo je že temno. Zavihal si je ovratnik suknjiča tako, da mu je segal do srede ušes in se mimogrede ozrl na postajno uro. Pol sedmih! Ob sedmih bo že doma.

S ceste je zagledal osvetljeno kuhinjsko okno in sline so se mu kar same začele cediti, da jih je komaj sproti požiral. "Aha pogojni refleks," je ugotovil, ko se spomnil na uro potenja pri psihologiji. Nekaj krepkih skokov in že je pristal v kuhinji. Pozdravil je in se lačno ozrl naokrog. Mama ga je smeje vprašala: "Si kaj lačen?" "Kje pa, spoh ne, saj sem zjutraj ob pol petih jedel in sinoči tudi. Zdaj pa je šele sedem zvečer." Delal se je, kot bi pravkar pospravil pohanega piščanca. Takrat pa je od štedilnika sem tako opojno, omamno zadišalo, da so se mu usta razširila in obraz se mu je mučeniško razlezel. Da se kuha golaž, je vedel že na cesti, toda da tako lepo diši, ne, tega pa ni vedel.
Mama je pohitela, ker je vedela, da sin ni videl pohanega piščanca niti od daleč, ker je vedno zamižal, kadar je šel mimo delikatesne trgovine. Takrat mu je potegnil skozi žepe vedno močan prepih. Sedaj pa je kt padel za mizo. Na krožniku sta se hladila golaž in polenta. "Počasi jej, želodec si boš pokvaril," ga je opominjala mama. Ko mu je mati že drugič prilila omake, si je privoščil še juhe, ki je od opoldneva čakala nanj, se je pretegnil, odprl črno aktovko in potegnil na svetlo svojo učenost.
Sinus alfa na kvadrat je kvadratni koren iz... Matematika, matematika, koliko gorja in sivih las imaš že na vesti. Še vedno si tako neusmiljeno zahtevna - še zdaj v zadnjem letniku. Miloš pa ni misli na sive lase, ker se je že poskušal s Platonm in njegovim svetom idej. "Pri filozofiji postane človek zaspan," je ugotovil, ko se je že vse naučil. "Psihologija je čisto nekaj drugega. Ima le to napako, da se je moraš prav tako učiti kot filozofijo," je ocenjeval.
Ura se je nagibala na enajsto.
Bil je že resnično utrujen in oči so se mu kar lepile. Vsaj tako se mu je zdelo. Nisi in nisi hotele narazen. Skočil je v pidžamo, si na hitro očistil zobe in ostružil ušesa in že je padel v posteljo.
V sanjah se je včasih nasmehnil. Najbrž je sanjal o tem, da ima svojo sobo čisto blizu Ljubljane in da vstaja ob 7. zjutraj.

Še mnogo lepega bi lahko sanjal še če...ne bi zaropotala budilka in neusmiljeno vrgla iz toplega gnezda.Najprej je pomolil izpod odeje desno nogo,in ko se je ta privadila,počasi še levo,pa desno roko,potem pa je čisto počasi in previdno privzdignil odejo in si zaželel,da bi lahko spal samo še eno minuto.Pa ni smel.Ob petih pripelje vlak in v šolo mora.Ena,dve,tri,štiri se je razgibaval ob postelji.
Ob sedmih je bil spet med šolskimi klopmi.
Tako preživi dan stari prekaljeni vozač Miloš.V teh letih je postal nepogrešljiv tej črni noči,iz katere vstaja in se vstaja vanjo in zdi se,da je nedelja,če ne stopi zjutraj vanjo.
Pozno zvečer se zaključi delavni dan Miloša,pa tudi Andreja, Milene,Zvonke,Janeza,Verice,Stane...
Vsako jutro prihajamo z vseh vetrov med zidove in klopi.
Kmalu,prav kmalu jih bomo pogrešali,ne le klopi in zidove - pogrešali bomo tovarištva in prijateljstva,ki smo ga gojili in krepili pet let ob delu in zabavi.

Otmar Repovž

DEKLIČINO OKNO

Deklica,
tvoje oko je
brezmejna globina,
polna
blestečih zvezda
na nebu
želja.

Kako rad

bi prosil

Amorja,

naj iz sinjega morja

ukrade

ti zvezdo

srca...

Zv ezdo ljubezni

zvezdo

zenice tvojih oči.

Deklica tvoje oko je
brezmejna globina,
polna
blestečih zvezda
na nebu
želja.
Kako bi rad
zvezdo le eno,
le zvezdo ljubezni,
iz tvojih
prelepih oči!

Ivanka Mattias

STREL PRED MRAKOM

Po močnem nalivu je prenehalo deževati. Nizko viseči oblaki so bili podobni raztrganim cunjam, ki so se leno premikale nekam proti zapadu. Zemlja je izparevala meglice, ki so kot tančica prekrivale kotline. Vladala je tišina. Ničesar ni bilo čuti, kar bi moglo kaliti to prirodno samoto.

Z očetom sva obstala na grebenu kotanje. Ni bilo besed...le tihi, skoraj mučni mir.

"Tu gospodari star samec," je bilo pritajeno čuti z očetove strani. Nisem vedela, ali so bile te besede namenjene meni ali sem v svoji tankoslušnosti dojemala njegove misli. Nepremično je stal, le pogled mu je polzel po globeli, obdani s starimi hrasti in bukvami.

Počasi in neslišno sva se začela pomikati po vijugasti stezi navzdol. Čutiti je bilo sleherno kaplico, ki je padla z drevesa. Korak za korakom sva se bližala visoki smreki, ki se je s svojo koničasto vrhovino dotikala nizko visečih oblakov. Od tu je bil nemoten pogled po livadi, obdani s skalovjem in mračnim gozdom. Sedla sem na trinožni stolček, oče pa na nahrbtnik pod smreko. Sedela sem nepremično, le misli so mi plesale po krošnjah dreves, po zeleni košenini, po mokrem skalovju, ki je vzbujalo občutek mladega življenja. Dan se je spojil z večerom. Pedenj visoka meglica, ki je kakor veka pokrivala dolino, se je začela umikat mraku. Zdelo se mi je, da me senčna drevesa prepajajo s tesnobo. IZ te otopelosti me je zdramil rahel očetov gib. Tesneje se je prilepil k deblu smreke in nepremično gledal v dolino. Ošinil me je z očmi, češ, naj mu sledim s pogledom. In res: iz nasprotne strani gozdaje izstopil srnjak, mogočen starec, ki so mu visoka leta dala oblast nad svojim rodom v tem delu zemlje. Ves ponosen, ves predrzen z visokim rogovjem na glavi. Samozavesten, a vendar

previden, se je ozrl na livado-na bogato pogrnjeno mizo, okrašeno s pisanim cvetjem. Gledal je in mislil: "Kdo je bogatejši od mene? Kdo si more tako streči kot jaz? Kdo je svobodnejši od mene? Kdo...?"

Stopil je globje v mehko travo, v razkošje svojega kraljestva. Njegovi prožni gibi so bili sunkoviti ter oholi. Previdnost mu je splahnela vpričo miru in prihajajočega mraka. Ustavil se je sto korakov pred nama. Pozabila sem na očeta. Ozrla sem se in dih mi je zastal. Puška ob očetovem licu je nepremočno strmela v srnjaka. Očetove oči so nepremično iskale občutljivejše mesto. Tišina se je razbila na tisoče koscev. Strel je odjeknil po globeli, se odbil od pečin, zajedel v drevje in razpoke v lubju. Sunkoviti skok srnjaka je je skušal ustaviti hrumenje.

Beži!-sem mislila. Nekaj skokov...toda glava se mu je pobesila, kolena upognila in z vso silo je treščil ob tla. Stopila sva k njemu. Kri je pojila zemljo, ki ga je živela. Očetov obraz je bil resen, skoraj zagrenjen. Pokleknil je k njemu in mu v gobček vtaknil smrekovo vejico-zadnji grižljaj.

Ko sva prispela na greben, sem se ozrla tja, kjer je spet vladal mir, kjer je skrivnostno nastajalo, kjer je npričakovano nastala smrt. Grenko je spoznanje krutih zakonov prirode, dinamike nastajanja in mirovanja.

Andrej Mihevc

IZ CIKLA DEKLICI I.

PIŠEM TI

"Draga..."
Pišem ti na oknu.
Pomlad je dokončno sprostila
svoja krila.
Svetloba se poraja
nekje
v svetlih jablanah
in dobiva
svoj odmev
v mojih očeh.
Roka rahlo podrsava po papirju...
"Včeraj te ni bilo..."
Zakaj neki ne?
Morda...
"Veš, težko mi je..."

Sanjalo se mi je,
da stojim
na vrhu planine.
Sonce poljublja
zelene travnike.
Obraz mi žari od zadovoljstva.
Toda glej-
oblak pokrije sonce
svetlobe ni več...

"Rad bi, da bi bila zopet skupaj!"
saj res,
zakaj pa ne.
Bilo bi zopet lepo.

"Spominjam se prvega dne..."

II.

Na njenem obrazu
sem v gneči
spoznal svojo slutnjo...

Mimoidoči z zastavami
nekoga pozdravljajo...

Ulica umita
mežika
na oglju trgovine.

S hrapavimi rokami
sem iskal
njeno dlan...

Janja Čolnar

PRIČAKOVANJE

"Samo stisk roke?"
To so bile edine proseče besede, ki jih je zmogla ob slovesu. Bel prt na mizi je odseval njene želje in solzi razočaranega pričakovanja sta se čudovito ujemali v neskončni belini njene trenutne sreče.
Povabil jo je na novoletni ples. Še sedaj ga sliši, kako ji je šepetal: "Pridi draga, bodi z menoj! Lepo se bova imela!"
Gledala ga je kot pred tremi leti, ko je videla v njem fanta v kavbojkah in modrem poluverju. Tega pa, da bo kdaj plesala z njim, tega si takrat ni mislila.
Pisala sta si, a on ji ni več odgovarjal. Postal je študent in pozabil na svojo srednešolsko ljubezen.

"Kaj je? Kaj me tako gledaš?" je nenadoma vprašal.
"Veš zdi se mi, da se mi vračajo spomini." je v šali dejala.
"Daj no, pleši in ne norčuj se iz mene. Imam občutek, da mi hočeš nekaj povedati. Ni kaj prav?"
"Ne, nič, samo..." je nerodno odkimala.
"Kaj samo?" je povzel.
"Veš,...zdi se mi čudno, da se po tolikem času tako enostavno srečava. Hodiš večkrat na srednješolske plese?"
"Ne, tako, no ja, novoletni plesi so, pa saj razumeš...dolgčas... pa kaj bi govoril."

Stisnil jo je k sebi. Smejala sta se. Ni ga več spraševala.
Toda v mislih ni mirovala.
Zakaj jo tako gleda, objema? Pripravlja spet presenečenja?
Ne, ne grem z njim! To novo leto bom preživela doma. Ampak kaj me sili, da grem z njim? Njegove oči, usta...
Nasmehnila se je sama sebi.
Kaj hoče od mene? Premagaj se, žal ti bo!" si je govorila.
Bojevala se je s svojimi mislimi in nehote se je oklenila njegovega vratu. Tako zelo je potrebovala nežnosti, razumevanja. Sila spomina je našla svojo pot...

"Boš šla z menoj?" je nenadoma vprašal.
"Čakal te bom na postaji. Kdaj že pride tvoj vlak?

Ti moja muca ti! Veš tako zelo sem srečen?"
Čutila je obrabljenost fraze in bolelo jo je,ker se je počutila tako nemočno.

Plesala sta in pozabljala,da sta se našla po tolikem času. Čas je pozabil vrednost in njuna čustva so igrala novo komedijo večera.Nihče od njiju se ni vpraševal,kaj ju veže.Večer jima je pomenil samo praznino želja.

Toda ona je čutila toplino njegovih božajočih rok in v njej so se prebujale sanje resničnosti,ki so se ji zdele pred tremi leti tako lepe.V njej pa je vpilo:"Bodi drugačna,ne pusti,da se ti bo smejal.Vsi so enaki.Premagaj svoja čustva!Kaj ne vidiš.da ti nisi tista,ki jo ima rad. "Ne morem je odgovarjala!" je odgovarjala.

"Toda čemu ga imam sploh rada?" se je spraševala.Saj imam vendar fanta.Ga imam rada? Zakaj si tako daleč,dragi,se ne bojiš,da naju bo daljina ločila.Odtujujeva se.Pa vendar se te spominjam.In to v trenutkih,ko hočem biti všeč drugim.Ti to kaj pomeni,dragi?Čutim,da primerjam tvoje vrline,prav temu,s katerim bom praznovala najino novo leto.Oprosti mi!Vem,da sem smešna. Pa vendar bi zdajle želela,da bi bil ti ta ,ki z njim plešem.
Smejanje in oponašanje vseh mogočih twist figur je mešalo nune skupne želje.Utrujena od plesa in slabega zraka v dvorani,sta se umaknila v vežo šolske telovadnice.Božal jo je z roko in gledal njene temne lase.Govoril je malo.Čuje .kako jo prebada z očmi,ko ona razposajeno odzdravlja znancem.

-.-

Novo leto!Dan prerojenja,žalosti ,sreče in novega upanja. Vsa zaspana je gledala njegovo modrino oči in tonila v mislih...

Novoletno jutro je skrivalo svojo moč.Njene solzne oči so ga vprašujoče gledale.

Še malo in kanila bo črna solza na tako čist prt in izgubila se bo v negovi beloti.Črni madež bo pričal o novoletni noči.

"Povej mi,zakaj si me povabil,dragi.Veš,tako srečna sem. Čakala tega večera.Zakaj mi nisi povedal,da misliš praznovati doma.

Poslušal jo je in gledal v vino,ki se je svetilo v lepo izbrušenem kozarcu.

V kavarni je bila tišina.Le malo gostov je motilo to čisto novoletno jutro,ki je prineslo nekaterim srečo, drugim občutek samote.

"Veš najino novo leto sem si zamišljala drugače.Tako pa ti tvoji kolegi doma in ti pijani obrazi,ki se pačijo ob poslušanju plošč.Vse to me je zlomilo in počutila sem se tako pokvarjeno.Me imaš res za tako slabo?Sem videti taka?...Nisem vredna drugačne zabave?Se vedno tako dolgočasiš?Pa ta dekleta...?"

Njegova glava se je v sunku dvignila.Pogledal jo je s čudnerazumljivim pogledom.

"Hvala za tako priznanje!Sicer pa oprosti,če sem ti pokvaril novo leto!Zvišal je svoj glas in dušil jezo v vinu.

Tiho sta odšla na postajo.Sneg jima je belil lase in prekrival njuno bolečo notranjost.Drug drugemu nista znala odgovoriti.

Eske

Otmar Repovž

ATOMSKI VEK
/Vek atomske bombe/

Sonce,
tolik je tvoj svod!
In poln mavrično kristalnih barv
tisočerih sanj
in poln mavrično kristalnih rek,
med prameni tvojih zlatih struj!
Pa čujemo:atomski vek!

Zaljubljenci so srečni;
z usti čistimi,
v poljubih večnih rek.
A vendar bledi vztrpetajo,
ko čujejo:atomski vek!

In mala deca,
igrajoč se med vrti,
pije vode sončnih rek
iz dobrih materinih src.
Oh,marsikje bi rada se igrala
kot drugod,
a čuti bič:atomski vek.
Atomski vek!
Atomski vek!
Prokleti tak atomski vek!

Čujte,tudi sonce
je postalo žejno svojih rek
in pilo jih bo in vzkipelo.
Ne bo zaprlo svojih vek,
premagalo bo ta atomski vek!

Vladimira Polenšek

NOVOLETNA RAZMIŠLANJA

31.december.Ura bo vsak čas polnoč in trenutek nato bomo že zaživeli v novem letu.Kaj vse bomo storili in doživeli v prihodnjih 364 dneh?
Največja želja vseh miroljubnih ljudi na svetu je vsekakor mir!Mir,ki je človeštvu tako potreben za svoj nadaljni razvoj.Le v miru bo lahko človeštvo delalo in si s svojimi možgani pletlo nove načrte za hitrejši in mogočnejši gospodarski napredek,za nova odkritja, za nove stvaritve duha...

Toda na svetu so tudi ljudje,grabeži najslabše vrste,ki si zaradi pohlepa dovolijo povzročati nemire in vojna žarišča na svetu.
Morda se bo ta trenutek kongoški človek zamislil in si zaželel,da bi v njegovi deželi vendarle zavladala mir in varnost.da bi ljudje ne trepetali pred smrtjo in da ga naslednji hip ne bo zopet zajela vojna vihra in bo zopet samo eden izmed številnih bojevnikov za človeške pravice, ki jim jih kratijo denarja lačni in nikoli siti ljudje...

Delavec marsikje na zemlji si bo otrl znoj s čela in pomislil:bogastvo,revščina.Zakaj revščina in čemu bogastvo?Ali obstoja enakost ali je to fraza?Človek misli tudi nase.Kaj si pravzaprav želim?O želja je mnogo,toda vse se prav gotovo ne bodo uresničile.Mnogo pa je odvisno od človeka samega:kako bo,kakšen bo uspeh,kakšno bo delo,kakšno bo znanje.No,za marsikaj od tega bomo morali sami zavihati rokave.Veni želji pa smo si edini:
Da bi se izpolnile vse želje milijonov ljudi in prinesle človeštvu mir,blagostanje in lepšo prihodnost

Janez Bajt

SPOZNAL SEM JO
/Izmišlena zgodba/

Bila je še čisto majhna, ko sem jo že poznal. Rasla sva skupaj, se veselila in žalostila. drug ob drugem, skupno sva prenašala radosti in tegobe življenja. Ko je bila še "otrok", je bila ljubka kot igračka. Podil sem se z njo po dvorišču, po cestah in travnikih. Vsa vas naju je bila polna.

Lidija je rasla, postajala je lepša in pametnejša, že kar resna in ponosna, nisva se več lovila in si razgrajala. Spominjam se njenih velikih rjavih oči, bila je vitka, imela je čudovito lepe noge.

Začel sem jo spoštovati, spoštovanje pa se je nehote in počasi spremenilo v ljubezen. Lidija je to spoznala, tudi ona me je ljubila. Hodila sva na izlete in "se pogovarjala" o vsem mogočem. Govoril sem pravzaprav jaz, ona pa je poslušala in vedel sem da me razume. Lidija je bila zame najpametnejše in najzabavnejše bitje na svetu. Znala me je tudi zabavati in razveseljevati. Skakala sva čez jarke, ograje, zasledovala mačke in zajce.

Bila je družabna in ni nikogar sovražila, le na mačke je imela strašansko piko. Preganjala jih je, kjer koli je mogla, povsod in vedno. To sem ji večkrat očital, pa brez uspeha. Prepirala pa se ni nikdar, še najmanj z mano.

Kadar sva se imela posebno rada, sva sedla v travo in razmišljala. Božal sem jo po hrbtu in vratu, Lidija pa mi je naslonila glavo v naročje. Bilo je lepo. Rad sem jo imel TO MOJO LIDIJO.

Kadar sem šel iz šole, sem vedel, da me tam blizu čaka ona. Ponudila se mi je, da bi mi nosila aktovko. Večkrat sem v to privolil, da bi jo razveselil.

Samo enkrat me je razjezila in razočarala. Bilo je zgodaj spomladi in ona je bila že dalj časa čudno nemirna. Ozirala se je okrog sebe, kot bi nekaj nestrpno pričakovala. Šla sva iz šole, tedaj pa... Nenadoma je spostila torbico, da je padla v blato in zdirjala za velikim sivim psom. Mislil sem, da se spet hoče zabavati, todaže je izginila za hišami. Klical sem jo, pa zaman. Ni je bilo več. Bil sem strašno razočaran. Toda moral sem se potolažiti. "Navsezadnje," sem si dejal, "Lidija je vendar doga in tisti sivi pesjan ji je najbrž zmešal glavo!" Oprostil sem ji. /Pes je pes, jaz pa sem samo človek./

Čez nekaj mesecev je postala dobra in skrbna mamica. Sicer pa- saj sem se tudi jaz že oziral za frfrajočimi krilci.

Pri spraševanju ni in ni šlo brez prišepetavanja. Tako tudi tokrat ne. Profesor je učenca vprašal, od kod smo dobili gajico. Iz klopi se sliši: "OD HRVATOV!" Učenec pa, ki se slučajno ni pripravil, pravi junaško: "OD KRPATOV!"

Matjaž Kmecelj

PERSPEKTIVE UČITELJSKEGA POKLICA

Govoriti o perspektivah učiteljskega poklica je težko, ne da bi uporabili pri tem primerno število standardnih fraz o idealizmu,požrtvovalnosti,o učiteljevem nezavidnem materialnem položaju,o odtrganosti podeželjskega učitelja od osrednje kulturne dejavnosti in podobno.

Zakaj naj bi bil prav učitelj edini idealist v tem času komercializacije?Zakaj bi moral prav učitelj požrtvovalno in zastonjkarsko prirejati proslave,voditi vsemogoče pevske zbore,kulturnoprosvetna in fizkulturna društva,prirejati čebelarske ,sadjarske,kuharske in vse mogoče izobraževalne tečaje,sedeti v različnih odborih,ko pa je precej dobro znano,da je tkim. tehnično inteligenco precej težko pripraviti do tega,oz.si da vse primerno plačati?Zakaj naj bi bil povrhu tega prosvetni delavec še niže nagrajevan od svojega tovariša z enakovrednimi ali celo nižjimi kvalifikacijami,ki pa dela v proizvodnji?/V začetku meseca sem bral,da so ob mrazu,ki je je pritisnil,v Modni hiši prodali 12 kožuhovinastih plaščev po 160.000 do 210.000 din.Prosvetni delavci jih gotovo niso kupovali./

To so bodimo odkriti.-anomalije v družbi,ki daje povdarek predvsem človeku.

Družba,kije zasnovala svoj ustroj na najširšem samoupravljanju,jeto storila zato,ker veruje v svojega delavca, v njegovo razgledanost in človeško širino.Sicer bi se samoupravljanje sprevrglo hitro v avtomatizem.Toda kdo oblikuje delavčevo izobrazbo bolj kot šola?Pogosto slišimo kratkovidne ugovore:Češ kaj nas šole brigajo,to je sam balast!Tehnične šole,ki šolajo ljudi neposredno za proizvodnjo,-to še.To bi še bilo,a dlje ne vidijo.Ne vidijo niti tega,da mora imeti učenec,ki se želi uspešno šolati recimo na srednji tehnični šoli in se tako usposobiti za proizvodnjo,temeljito in dobro osnovo.Od kod

pa naj to osnovo prinese, če ne iz fundamentalke? Posamezniki so šli celo tako daleč, da so za vzdrevanje šole našli takšnole rešitev: Šola naj bi proizvajala kadre, posamič absolvente pa bi od nje podjetja po lastnih potrebah nakupovala. S prisluženim denarjem bi šola krila svoje materialne stroške. - Takšne formulacije sem videl sam na lastne oči v nekem zapisniku s seje, ki ni ni bila organizirana ravno na najnižjem nivoju. Ob takšnih skrajnostih pa se človek naravnost zgrozi: Ali ti ljudje sploh še vidijo človeka? Ali se jim ni človek sprevrgel v kupoprodajni predmet? Učitelj pa v barantača, ki baranta za svoje "proizvode". Ali s tem ne ukinjajo najvišje vrednote učiteljskega poklica - njegove humanitarne, človeške vsebine?

To je bilo pred časom - lansko leto. Zdaj so se razmere že deloma izboljšale. Toda pojav je ostal zapisan. Kot da je edini namen učiteljevega dela in šole, da ustvarja ozko mislečega "fahidiota" za proizvodnjo, ne pa široko razgledanega družbenega delavca in samoupravljalca, ki bo znal ceniti družbo v kateri živi, jo sproti ustvarjati, odpravljati njene slabosti! - Spomnimo se neposredno preteklosti, ko šola kot državna institucija, še ni bila ločena od cerkve. Takrat so bili šolarji predmet dvojnih vzgojnih prizadevanj: učitelja in duhovnika. Kako je cerkev izkoristila to svojo možnost, pokaže na jasen način razvoj slovenskega klerikalizma, ki je v drugi svetovni vojni dosegel svoj zagriz in nelepi vrh. - Cerkev je dobro vedela, da žive v slehernem človeku nagnjenja, ki presegajo golo prizadevanje za čim bolši materialni obstoj. Da se ta nagnenja, če že ne da zasužnjiti, vsaj po svoje oblikovati; da se da njihovo oblikovanje voditi in usmerjati. Vsega tega današnji številni "neposredni proizvajalci" ne vedo. - Tako se dogaja, da imajo že številni župnijski uradi svoje televizorje, kino-projektorje, mopede celo svoja športna igrišča, s katerimi privabljajo mladino, - medtem, ko še za vse te stvari ne najde denarja, ne v šoli, ne na občini. Kako naj učitelj vzdrži neenakovredni dvoboj? In to ne samo na podeželju. Menda je nastal pred kratkim podoben položaj prav v eni izmed bogatih ljubljanskih občin.

Vse to je samo nekaj hudih vprašanj, ob katerih je težko govoriti o perspektivah učiteljskega poklica, ne da bi se zatekali v standardne fraze. Zato pa bi bilo odgovor treba zastaviti približno takole. Govoriti o perpektivah učiteljskega poklica se pravi govoriti o perspektivah vse naše humanistične inteligence. Vsaj v današnjem položaju. In o tem je naša revija v preteklem letu razpisala široko anketo, ki je naletela na precejšen odmev. Kaj je pokazala anketa? Približno tole:

Naša družba je v težnji po čim hitrejši industralizaciji

in posodobljenju gospodarstva dala močan povdarek na proizvodnjo. In to ne samo materialni povdarek, marveč prav tako moralnega. Tako imenovani "neposredni proizvajalci" so bili tako kmalu veliko bolje plačani, povrhu pa so, za to imeli še moralno osnovo, ki se je sčasoma razvila v pravi superiornostni kompleks. Hitro so pozabili, od kod vsa njihova modrost; pozabili so, da narod ni samo manjša ali večja tovarna. Tako je prišlo že skoraj do nevzdržnih situacij in razmerij, ko je pogosto njniže kvalificirani delavec v proizvodnji imel višjo plačo od humanističnega intiligenta z najvišjo kvalifikacijo./Še pred letom dni je imel asistent na univerzi 24.000 din plače, snažilka v tovarni glinice v Kidričevem npr. in tudi drugje pa po 26.000 do 28.000 din mesečno./V teku letošnjega leta se je razmerje deloma izboljšalo-izravnalo.

Vsaj deloma, ker proces še teče. In prav v tem procesu bi moral učitelj aktivno sodelovati. Ne čakati, ne se prepustiti stihiji, ne molče opravljati vsemogočih občinskih poslov. Če meri neka sredina človekovo vrednost po gmotnem učinku, potem se učitelj v odnosu do otrok še zdaleč ne bo ravnal po tem, bo se pa po tem ravnal v odnosu do občinskih mož, či ti niso žadosti uvidevni za šolske potrebe. Ustrezna materialna osnova bo učitelja v provinci približala tudi osrednjemu kulturnemu dogajanju. Ko bo imela sleherna šola svoj televizor, svoj projektor, ko bo lahko naročala vsaj po nekaj osrednjih revij, ko bi navsezadnje imela tudi že svoj avt in zakaj ga ne bi imela?- se bo zmanjšala tudi strahotna kulturna praznina, ki loči učitelja v zakotni hribovski vasi od osrednjega kulturnega dogajanja.
V takšnem procesu učitelj ne bi smel stati ob strani, v njem se mora boriti. V takšnem boju mora videti enakovredno vrednoto svojemu učiteljskemu poslanništvu, v takem boju pa so tudi njegove perspektive. Vsakdo ima svojo usodo v svojih rokah, in zakaj naj bi bil prav učitelj v tem izjema?

/Ta referat je bil prebran na literarnem popoldnevu učiteljišča, v povezavi z mladinsko revijo Problemi./

-MLADINSKE URE

Mladinske ure so najvažnejša oblika idejnovzgojnega dela na šoli. Ločiti jih je treba od mladinskih sestankov. Le ti naj bodo takrat, kadar bomo razpravljali o organizacijskih vprašanjih ali o kaki akciji, člani komiteja pa bi ta čas izrabljali, da bi dijake seznanili s sklepi in predlogi komiteja. Mladinske ure naj imajo izobraževalni značaj. Komisija, ki jo sestavljajo razrednik, mladinski predsednik in trije dijaki iz razreda, mora skrbeti za

za organizacijo ur in poskrbeti za predavatelje.Pri izbiranju tem mora komisija upoštevati v prvim vrsti interese dijakov.Posamezne teme lahko pripravijo tudi dijaki sami,ne smemo pa vztrajati pri tem,da bi vodil uro vsak dijak.Vsi za tako delo nimajo veselja, kar bi na kvaliteto ur nedvomno vplivalo pozitivno.
Važna pa je tudi oblika ure.Najboljši je prav gotovo razgovor, kjer sodeluje večinadijakov,dobro pa je če povabimo tudi profesorja,ki razgovor usmerja in odgovarja na vprašanja,ki jim sami ne bi znali poiskati odgovorov.

Vsak razred naj bi pripravil tromesečni okvirni program,ki naj bi vsebovalteme o političnih in gospodarskih dogajanjih doma in po svetu,..Razpravljati pa moramo tudi o vlogi LMS na šoli,v in o šolskem samoupravljanju.In tako bomo dosegli,da bodo mladinske ure ure zanimive in kvalitetne.

DELO ŠOLSKIH IN RAZREDNIH SKUPNOSTI

Večkrat razpravljamo o odnosih med LKS in šolsko skupnostjo in pri tem obe strogo ločimo.Popolnoma nepravilno!
Vloga LMS na šoli je,da pomaga pri reševanju bistvenih problemov šole ter vpliva in usmerja delo šolske in razredne skupnosti.
Razredne skupnosti se niso razvile,ampak so ostale tam, so bile,ko smo jih uvedli.Ukvarjajo se z javnim ocenjevanjem in opravičevanjem, z odnosi med profesorji in dijaki.Za te je bilo njihovo delo pomanjkljivo,nekritično,nezrelo.Šolske in razredne skupnosti se niso lotile bistvenih vprašanj,kot so financiranje šole,idejnost in aktualnost pouka.Vzroke za tako stanje vidimo v dveh smereh: dijaki ne poznajo nalog razredne skupnosti,kar je napaka LMS,da jih o tem ni poučila;drugi vzrok pa je,da dijaki ne poznajo šolskih problemov,ker jih z njimi ni nihče seznanil.In čigava napaka je to? Iskati jo moramo v tem,da dijaki,člani šolskega odbora ne seznanjajo razrednih skupnosti s problemi o katerih so razpravljali!
Načenjali naj bi tudi odnose med profesorji in dijaki,probleme učenja in aktualnosti pouka.Ta vprašanja naj bi reševala šolska skupnost v okviru celotne šole.Samoupravljanje bi se moralo razširiti tudi na kabinete in delavnice.
Pred reformo učiteljišča je še mnogo nerešenih problemov,kot so: financiranje,novi učni sistemi ipd. Vsega se moramo lotevati dijaki na razpravah po razredih.Naša največja skrb mora biti aktualnost pouka.To velja predvsem za zgodovino,/tako umetnostna ,kakor politična/ filozofija in slovenščina.Skrajni čas je,da pri zgodovini temeljito obravnavamo tudi povojno domačo in svetovno zgodovino.
V filozofiji bi se morali seznaniti tudi z leninizmom,stalinizmom im povojnimi tokovi doma in po svetu.
To so naloge,ki jih bodo morale reševati šolske in razredne skupnosti.
Le tako se bodo uveljavile kot enakopraven in aktiven mehanizem samoupravljanja v šoli.

Viktor Kršinar

Resljeva 12,glasilo učiteljiščnikov v Ljubljani,izdaja jez.estetski krožek KUD France Bevk na učiteljišču v Ljubljani.
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
Odgovorni urednik:Anita Šolar,4.c
Korektor:Zdenka Nagode,5.b
Tehnično vodstvo:Janez Podjed
Zunanja oprema:dijaki tretjega letnika grafičnega oddelka za tisk in papir Ljubljana
Naklada:350 izvodov,cena 30 din
5.letnik,2. številka